

OBSAH

I. ČESKOSLOVENSKÁ LIDOVÁ DEMOKRACIE 1945–1948 (Jan Rataj) 11

Vymezení pojmu lidová demokracie v ČSR 1945–1948 11

 1. Přechodné revoluční období – obnova československého státu
 (květen – říjen 1945) 12
 Medailon prezidenta Edvarda Beneše 17

 2. Politický systém 1945–1948 18
 Z programových prohlášení politických stran Národní fronty 23

 3. Státoprávní uspořádání Čechů a Slováků po r. 1945 25

 4. Menšinová národnostní politika 27
 Vznik myšlenky odsunu českých Němců 30
 Hlasy doby o odsunu Němců 34
 Názory přítomnosti na odsun Němců 35

 5. Sociálně ekonomické reformy 37

 6. Zahraniční obchod 40

 7. Zahraniční politika a orientace 41

 8. Zápas mezi KSČ a nekomunistickými stranami o další
 vývoj čs. společnosti 1946–1948 42

 9. Zánik demokracie v Československu – únorový převrat 1948 53
 Medailony předsedů nekomunistických politických stran v době únorového střetu 61
 Hlášení amerického velvyslance v Praze o únorovém převratu 1948 62

 10. Kultura a sport v poválečném Československu 63

II. STALINISMUS V ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLICE 1948–1955 (Jan Rataj) 71

Shrnující definice stalinistické etapy komunistického režimu 71

 1. Nastolení totalitního politického systému 73
 Medailon prezidenta Klementa Gottwalda 80

 2. Sovětizace československé státnosti a zahraničně politická orientace 80

 3. Ideologická doktrína a kulturní vývoj 86
 Zdeněk Nejedlý, O výtvarnictví, hudbě a poezii – 1952 99

 4. Diktatura KSČ a třídní perzekuce 100
 Medailon Milady Horákové 118
 Medailon Rudolfa Slánského 119

 5. Militarizace společnosti 120

 6. Socialistická přestavba ekonomiky, zahraniční obchod 124

 7. Životní úroveň, sociální vývoj 131

 8. Národnostní politika 133

 9. První krize a dílčí úpravy systému 1953–1955 137

Protikomunistická revolta v Plzni 1. 6. 1953	140
Medailon prezidenta Antonína Zápotockého	144
10. Domácí a exilový protikomunistický odpor	145
III.VYHLÁŠENÍ „SOCIALISMU“ V ČESKOSLOVENSKU (Jan Rataj)	158
Shrnující definice autoritářského poststalinistického období ČSR let 1956–1960	158
Konzervativní destalinizace a vize Československa v letech 1956–1960	159
Medailon prezidenta Antonína Novotného	175
IV. ČESKOSLOVENSKÝ REFORMNÍ KOMUNISMUS 1963–1969 (Jan Rataj)	177
Vymezení pojmu „demokratický socialismus – socialismus s lidskou tváří“ z období Pražského jara	177
1. Reformní ovzduší a myšlení let 1963–1967	179
2. Příchod reformních komunistů k moci, jejich programová platforma za Pražského jara 1968	214
Medailony reformních představitelů KSČ a ČSSR	225
Alexander Dubček	225
Oldřich Černík	232
Josef Smrkovský	233
František Kriegel	235
Ota Šik	236
3. Demokratické a národní vzepětí společnosti	238
Medailon prezidenta gen. Ludvíka Svobody	243
4. Pokus o devazalici československé státnosti – konflikt československého národního komunismu se spojenci sovětského bloku	262
Žádost pěti představitelů konzervativního křídla KSČ L. I. Brežněvovi o sovětský zásah proti vlasti	271
5. Vojenský vpád a intervence SSSR, NDR, PLR, BLR, MLR proti ČSSR	274
6. Národní odpor občanů proti okupaci Československa	287
Příběhy některých československých obětí okupačních vojáků	294
Pěvci odporu:	
Marta Kubišová, Modlitba pro Martu	296
Karel Kryl, Bratříčku, zavírej vrátka	296
Básník odporu:	
Jevgenij Alexandrovič Jevtušenko, Tanky jedou Prahou	297
7. Mezinárodní kontext a ohlas Pražského jara 1968 a vpádu intervenčních armád	298
8. Posrpnové snahy o udržení reformní politiky; mocenský nástup konzervativních a „realistických“ sil uvnitř KSČ	307
9. Nové federativní státoprávní uspořádání Čechů a Slováků. Politika ve vztahu k národnostem	319

10. Pád československé komunistické reformy	326
Živé pochodně jako vzdorný apel k odporu	336
Jan Palach	336
Jan Zajíc	340
Evžen Plocek	342
Miroslav Holub, Praha Jana Palacha	343
Názory přítomnosti na podstatu a význam československého reformního procesu v roce 1968	344
 V. REÁLNÝ SOCIALISMUS V ČSSR V OBDOBÍ	
NORMALIZACE 1969–1989 (Přemysl Houda)	351
Definice pojmu tzv. normalizace 1969–1989	351
1. Upevnění moci Husákovým vedením KSČ a potlačení zbytků protestního hnutí ...	354
Antireformní kurz	354
<i>Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ</i>	357
Reflexe konce šedesátých let	357
<i>Úryvek z projevu Vasilu Bíláka na XIV. sjezdu KSČ</i>	359
Čistky v KSČ a společenských orgánech	360
<i>Usnesení předsednictva ÚV KSČ o dalším postupu při výměně stranických legitimací</i>	363
Protesty společnosti vůči nastupujícím „normalizátorům“	363
<i>Reakce Rudého práva na demonstrace z 21. srpna 1969</i>	367
Medailon Gustáva Husáka	368
2. Politický systém	370
Mocenská struktura	370
Federativní uspořádání státu	374
<i>Z projevu předsedy federální vlády Lubomíra Štrougala obhajujícího okleštění původní podoby federace</i>	376
3. Mezinárodní vztahy a zahraniční politika Československa v sedmdesátých a osmdesátých letech	377
Vztahy mezi velmocemi	377
<i>Úryvky z Reaganova projevu o „říši zla“</i>	381
<i>Ukázky z knihy M. S. Gorbačova Přestavba a nové myšlení</i>	382
Československá zahraniční politika	382
<i>Úryvek z pamětí federálního ministra zahraničí Bohuslava Chřoupka</i>	388
4. Oficiální státní ideologie v době tzv. normalizace	389
Éra reálného socialismu	389
<i>Schéma buržoazního „desatera“</i>	391
<i>Informace pro základní organizace Komunistické strany Československa</i>	391
Rozvinutá socialistická společnost	392
<i>Ze Slovníku vědeckého komunismu</i>	394
Medailon Vasilu Bíláka	394

5. Životní úroveň, ekonomika v době tzv. normalizace	395
„Vypořádání“ se s ekonomickými reformami Pražského jara	395
Sociální politika	397
<i>Z projevu Gustáva Husáka na XV. sjezdu KSČ</i>	406
<i>Z eseje Milana Šimečky Obnovení pořádku</i>	406
Formální pokusy o nápravu ekonomiky v druhé polovině 80. let	406
6. Opozice v Československu	411
Roztříštěnost opozičních proudů na počátku sedmdesátých let	411
<i>Z dopisu Václava Havla Gustávu Husákovi</i>	413
Charta 77	413
<i>Z Havlova eseje Moc bezmocných</i>	418
Opozice na konci osmdesátých let	418
<i>Z petice Několik vět</i>	420
Medailon Václava Havla	421
7. Kultura v době tzv. normalizace	423
Postavení kultury v komunistickém Československu	423
<i>Z tzv. Anticharty</i>	424
Oficiální kultura	425
<i>Z básně Ivana Skály „V této chvíli“</i>	429
<i>Úryvek z písně Josefa Laufra „Dopis Svobodné Evropě“</i>	430
Neoficiální kultura	430
<i>Ukázky z básní Ivana Martina Jirouse</i>	432
8. Pád komunistického režimu	433
<i>Provolání OF „Co chceme“</i>	434
Medailon Miloše Jakeše	435
VÝBĚROVÁ BIBLIOGRAFIE (Prameny a odborná literatura)	438
ZKRATKY	451